

prima instanță, jud.: I. Țurcan

dosarul nr. 2ra-2055/2015

instanța de apel, jud.: M. Guzun, A. Nogai, A. Doga

DECIZIE

11 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii Valentina Clevadi, Iurie Bejenaru, Dumitru Mardari, Galina Stratulat

examinînd recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală al Republicii Moldova și Iurie Frunză,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Frunză împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Generală al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015, prin care au fost admis apelurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală al Republicii Moldova cu modificarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014 în sensul micșorării sumei încasate

c o n s t a t ă

La 19 aprilie 2011 reclamantul Iurie Frunză a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al RM, Centrului Național Anticorupție și Procuraturii Generale a RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat, că la 16 martie 2005, ora 17:15, întorcîndu-se spre casă de la serviciu, de către colaboratorii Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC) a fost reținut în stradă și escortat în cătușe la sediul CCCEC, unde de către ofițerul de urmărire penală al DUP al CCCEC, S. Sidor a fost informat, că pe faptul traficului de influență în privința sa la 16 martie 2005 a fost pornită cauză penală nr. 2005036144, conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) Cod penal, care este calificată ca o infracțiune gravă.

Afirmă că, prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuít din 16 martie 2005, Iurie Frunză a fost recunoscut în calitate de bănuít pe cauza penală nr. 2005036144, după indicii infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) Cod penal.

Conform procesului-verbal de reținere din 16 martie 2005, ora 22:10 Iurie Frunză a fost reținut în temeiul art. art. 165, 166, 167 CPP, de către colaboratorii

CCCEC, în temeiul bănuirii de comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 326 alin. (3)

La 17 martie 2005 de către colaboratorii DUP al CCCEC, în privința sa a fost pornită o nouă cauză penală cu nr. 2005036149, conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal, care a fost calificată ca o infracțiune deosebit de gravă.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 18 martie 2005 în privința sa a fost aplicată măsura preventivă sub forma de arest, cu emiterea mandatului de arest. Iar, conform mandatului de arest nr. 1-142/05 din 18 martie 2005 a fost dispusă arestarea bănuțului Iurie Frunză pe un termen de 10 zile, cu calcularea termenului de la 16 martie 2005.

Prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț din 24 martie 2005 Iurie Frunză a fost recunoscut în calitate de bănuț pe cauza penală nr. 2005036149 după indiciile infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului de punere sub învinuire din 24 martie 2005 pe cauza penală nr. 2005036144 a fost pus sub învinuire Iurie Frunză, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 25 martie 2005, la demersul procurorului a fost dispusă prelungirea duratei ținerii în stare de arest a învinuitului Iurie Frunză pe un termen de 25 zile, până la 20 aprilie 2005.

Prin ordonanța procurorului de punere sub învinuire din 18 aprilie 2005 pe cauza penală nr. 2005036149 a fost pus sub învinuire Iurie Frunză, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 18 aprilie 2005 a fost respins demersul avocatului Ion Vîrlan privind înlocuirea măsurii preventive față de Iurie Frunză, ca fiind neîntemeiat.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, termenul deținerii sub arest pe cauza penală nr. 2005036144 a fost prelungit cu încă 10 zile, până la data de 30 aprilie 2005.

La 20 aprilie 2005 și, respectiv, 25 aprilie 2005 pe cauzele penale date au fost întocmite rechizitorii, iar la 29 aprilie 2005 dosarele în privința sa au fost remise spre examinare Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

Totodată, la 28 aprilie 2005 a fost etapat din izolatorului pentru detenție preventivă a CCCEC, unde a fost deținut din 16 martie 2005, la izolatorului de detenție provizorie a Ministerului Justiției, Penitenciarul nr. 13, unde a fost deținut în stare de arest preventiv până la 24 octombrie 2005.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 august 2005 a fost respinsă cererea avocatului Postolache Vitalie privind schimbarea măsurii de reprimare din arest în altă măsură mai blîndă - liberare provizorie pe cauțiune.

La 24 octombrie 2005, prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău măsura preventivă - arestul preventiv a fost înlocuită cu arestul la domiciliu.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 11 iulie 2006 a fost respins demersul avocatului Postolache Vitalie privind schimbarea măsurii de reprimare din arest în obligațiunea de a nu părăsi țara.

La 16 noiembrie 2006, prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău măsura preventivă - arestul la domiciliu a fost înlocuită cu obligația de a nu părăsi țara.

Afirmă reclamantul că, astfel, în total a fost deținut în stare de arest preventiv în perioada 16 martie 2005 – 24 octombrie 2005, adică 223 zile.

Susține reclamantul că, total a fost deținut sub arest la domiciliu 1 an și 23 zile; total măsură preventivă arest - 1 an, 8 luni și 6 zile; total măsură preventivă obligația de a nu părăsi țara - 3 ani, 4 luni și 28 zile; iar în total măsură preventivă - 5 ani, 1 lună, 4 zile.

Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 decembrie 2007 a fost achitat pe ambele capete de acuzare, art. 195 alin. (2) CP și art. 326 alin. (3) Cod penal, din motiv că faptele nu întrunesc elementele infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 aprilie 2008, apelul declarat de procuror a fost admis parțial, casată sentința în partea acuzării lui Iurie Frunză, pe episodul traficului de influență, art. 326 alin. (3) Cod penal, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal a fost încetat din motiv că există alte circumstanțe sau condiționează pornirea urmăririi penale și anume fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 30 ianuarie 2009, decizia instanței de apel a fost casată cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2009, apelul procurorului a fost respins ca nefundat cu menținerea fără modificări a sentinței primei instanțe din 24 decembrie 2007.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2010 recursul procurorului împotriva deciziei instanței de apel din 03 iunie 2009 a fost respins ca inadmisibil, cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2009.

Totodată menționează reclamantul că, conform comunicatelor Agenției Informaționale de Stat Moldpress publicate în ziarele republicane se confirmă difuzarea informațiilor cu referință la reținerea lui Iurie Frunză și a altor persoane în legătură cu intentarea cauzei penale.

Consideră, că toate circumstanțele faptice invocate demonstrează prin probe concludente, pertinente și anume materialele dosarelor penale nr. 2005036144, pe art. 326 Cod penal și nr. 2005036149, pe art. 195 Cod penal intentate de CCCEC pe numele său, aflate în 7 volume, în arhiva Judecătoriei Centru mun. Chișinău, și se confirmă că este în posesia unei sentințe de achitare irevocabile.

Susține reclamantul că, ca urmare a fost ilegal atras la răspundere penală, de aceea are dreptul de a pretinde la despăgubiri conform Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Fiind atras la răspundere penală conform ordonanțelor de recunoaștere în calitate de bănuț din 16 martie 2005, din 24 martie 2005 a OUP CCCEC, și, respectiv, a ordonanțelor procurorului de recunoaștere în calitate de învinuit din

24 martie 2005 pe cauza penala nr. 2005036144 pe art. 326 alin. (3) lit. a) Cod penal și din 18 aprilie 2005 pe cauza penala nr. 2005036149 pe art. 195 alin. (2) Cod penal, a fost achitat prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 decembrie 2007, în învinuirea adusă conform art. 326 alin. (3) lit. a) Cod penal și art. 195 alin. (2) Cod penal, din motivul că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Solicită reclamantul încasarea de la Statul Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Finanțelor sumei de 80 176 lei, 63 lei cu titlu de prejudiciu material, ce constituie suma salariului mediu lunar impozabil de care a fost privat în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală, pentru 1 an, 8 luni și 6 zile de arest, în perioada 16 martie 2005 - 16 noiembrie 2006, fără reținerea plăților obligatorii conform legislației în vigoare; încasarea din contul bugetului de Stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor a sumei de 132 282 lei, 50 lei, care constituie quantumul indexării salariului de care a fost privat în raport cu inflația anuală; să se perceapă din contul bugetului de Stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu material efectiv pentru cheltuielile de asistență juridică legate de consultarea și examinarea cauzei civile; încasarea din contul bugetului de Stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor a sumei de 600 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral; obligarea Procuraturii Generale și Centrul Național Anticorupție ca succesor de drept al CCCEC, prin intermediul Centrelor de Presă să-i aducă scuze oficiale în numele statului, pentru atragerea sa la răspundere penală, reținere și arestare, prin difuzarea în mijloacele de informare în masă republicane audiovizuale și scrise - Agenția Informațională de Stat Moldpress și Compania Teleradio-Moldova; obligarea Procuraturii Generale și Centrul Național Anticorupție ca succesor de drept al CCCEC să-i prezinte scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014 cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Frunză împotriva Ministerului Finanțelor al RM, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Generală a RM privind repararea prejudiciului material și moral s-a admis parțial.

S-a încasat de la Bugetul de Stat gestionat de către Ministerul Finanțelor al RM în beneficiul reclamantului Iurie Frunză suma de 80 176,63 lei, cu titlu de prejudiciu material ce constituie suma salariului mediu lunar impozabil de care a fost privat în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală.

S-a încasat de la Bugetul de Stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor al RM în beneficiul reclamantului Iurie Frunză suma de 132 282,50 lei, ce constituie quantumul indexării salariului de care a fost privat în raport cu inflația anuală.

S-a încasat de la Bugetul de Stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor al RM în beneficiul reclamantului Iurie Frunză suma de 500 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală.

S-a încasat de la Bugetul de Stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor al RM în beneficiul reclamantului Iurie Frunză suma de 5000 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

S-a obligat Procuratura Generală a RM și Centrul Național Anticorupție, ca succesor de drept al CCCEC, prin intermediul Centrelor de Presă să-i aducă scuze

oficiale reclamantului Frunză Iurie în numele statului, pentru tragerea sa la răspundere penală, reținere și arestare, prin difuzarea în mijloacele de informare în masă republicane audiovizuale și scrise - Agenția Informațională de Stat Moldpress și Compania Teleradio-Moldova.

S-a obligat Procuratura Generală a RM și Centrul Național Anticorupție, ca succesor de drept al CCCEC, să-i prezinte reclamantului Frunză Iurie scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației. În rest cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe la 23 decembrie 2014 Procuratura Generală a RM a declarat apel împotriva hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014, solicitînd casarea parțială a hotărîrii, cu emiterea unei decizii prin care prejudiciul moral să fie diminuat pînă la o sumă rezonabilă, iar în privința obligării Procuraturii Generale și CNA să-i aducă scuze oficiale reclamantului prin difuzarea în mijloacele de informare în mass-media și scrise - Agenția Informațională Moldpress și Compania Teleradio-Moldova și obligării Procuraturii Generale și CNA să-i prezinte reclamantului scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației, să fie respinsă solicitarea ca neîntemeiată și tardivă.

La 05 decembrie 2014 Ministerul Finanțelor al RM a depus apel, solicitînd modificarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014 prin micșorarea prejudiciului moral pînă la limite rezonabile, diminuarea salariului ratat dispus spre încasare de la suma de 80 176,63 lei pînă la suma de 42 280,60 lei și respingerea pretenției privind indexarea salariului în sumă de 132 282,50 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015 au fost admise apelurile declarate de Procuratura Generală al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu modificarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 07 aprilie 2015 în sensul micșorării prejudiciului moral de la suma de 500 000 lei pînă la 250 000 lei.

La 19 iunie 2015 Ministerul Finanțelor al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului cu modificarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015 prin micșorarea prejudiciului moral pînă la limitele rezonabile, diminuarea salariului ratat dispus spre încasare de la suma de 80 176,63 lei pînă la suma de 42 280,60 lei și respingerea pretenției privind indexarea salariului în sumă de 132 282,50 lei.

În motivarea recursului a indicat că, consideră parțial neîntemeiate și ilegale actele judecătorești a instanțelor inferioare, și anume în partea prejudiciului moral, deoarece consideră că suma dispusă spre încasare este una exagerat de mare, în cazul în care instanțele nu au reținut spre examinare toate împrejurările, nu a respectat criteriul echității.

A mai invocat de asemenea că, repararea prejudiciului material sub formă de salariu rata, de către instanța de asemenea a fost dispusă spre încasare într-o sumă mai mare, deoarece nu au fost puse supuse analizei toate probele prezente la materialele cauzei. Iar, în partea indexării a indicat că instanțele eronat au dispus spre încasare această sumă.

La 29 iunie 2015 Procuratura Generală al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului cu casarea parțială a hotărârii Judecătoreiei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015 cu emiterea unei decizii prin care a diminua pînă la o sumă rezonabilă prejudiciul moral încasat, iar în privința obligării Procuraturii Generale a RM și Centrului Național Anticorupție, ca succesor de drept al CCCEC, să-i aducă scuze oficiale reclamantului Frunză Iurie prin difuzarea în mijloacele de informare în masă republicane audiovizuale și scrise - Agenția Informațională de Stat Moldpress și Compania Teleradio-Moldova și obligării Procuraturii Generale a RM și Centrului Național Anticorupție să-i prezinte reclamantului Frunză Iurie scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației, de a respinge ca tardivă.

În motivarea recursului a indicat că, consideră neîntemeiate hotărîrea primei instanțe și decizia instanței de apel, deoarece au fost aplicate eronat normele de drept material.

Susține recurentul că, instanța de apel eronat a dispus încasarea prejudiciului moral în mărime de 250 000 lei, în cazul în care această sumă este una exagerată.

A mai indicat de asemenea că, instanțele ilegal au dispus obligarea Procuraturii Generale a RM și Centrului Național Anticorupție, ca succesor de drept al CCCEC, să-i aducă scuze oficiale reclamantului Frunză Iurie prin difuzarea în mijloacele de informare în masă republicane audiovizuale și scrise - Agenția Informațională de Stat Moldpress și Compania Teleradio-Moldova, și obligarea Procuraturii Generale a RM și Centrului Național Anticorupție să-i prezinte reclamantului Frunză Iurie scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației, deoarece aceste pretenții sunt tardive.

La 05 august 2015 Iurie Frunză a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015, în partea ce ține de stabilirea cuantumului compensației pentru prejudiciul moral cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, consideră neîntemeiată și ilegală decizia instanței de apel, deoarece suma prejudiciului moral dispus spre încasare în mărime de 250 000 lei constituie o sumă disproporționată în raport cu caracterul și gravitatea suferințelor suportate, și cu gradul de vinovăție al organului de urmărire penală.

Mai mult susține că, prin toate acțiunile efectuate în cadrul urmăririi penale cît și examinării cauzei în instanța de judecată, măsurile preventive aplicate, reținerea s-a în stare de arest, au fost lipsite de orice temei juridic, au fost operate și de o manieră umiltoare, care i-au provocat și mai multe suferințe.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Deoarece materialele cauzei nu atestă data cu privire la expedierea în adresa recurenților a copiei deciziei contestate, nici date cu referire la recepționarea de către ultimii a deciziei, instanța de recurs consideră că recurenții

s-au conformat prevederilor legale și au declarat recurs la 19 iunie 2015, 29 iunie 2015 și 05 august 2015, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor al RM, Procuratura Generală al RM și de a respinge recursul declarat de Iurie Frunză, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

După cum s-a stabilit, la 16 martie 2005, ora 17: 15, Iurie Frunză a fost reținut în stradă de către colaboratorii Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC) și escortat la sediul CCCEC, fiind informat, că pe faptul traficului de influență în privința sa la 16 martie 2005 a fost pornită cauză penală nr. 2005036144, conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) Cod penal. Iar, prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuیت din 16 martie 2005, Iurie Frunză a fost recunoscut în calitate de bănuیت pe cauza penala nr. 2005036144, după indicii infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) Cod penal.

Conform procesului-verbal de reținere din 16 martie 2005, ora 22:10 Iurie Frunză a fost reținut în temeiul art. art. 165, 166, 167 CPP, de către colaboratorii CCCEC, în temeiul bănuirii de comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 326 alin. (3)

La 17 martie 2005 de către colaboratorii DUP al CCCEC, în privința sa a fost pornită o nouă cauză penală cu nr. 2005036149, conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 18 martie 2005 în privința lui Iurie Frunză a fost aplicată măsura preventiva sub forma de arest, cu emiterea mandatului de arest. Iar, conform mandatului de arest nr. 1-142/05 din 18 martie 2005 a fost dispusă arestarea bănuیتului Iurie Frunză pe un termen de 10 zile, cu calcularea termenului de la 16 martie 2005.

Prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuیت din 24 martie 2005 Iurie Frunză a fost recunoscut în calitate de bănuیت pe cauza penala nr. 2005036149 după indicii infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului de punere sub învinuire din 24 martie 2005 pe cauza penala nr. 2005036144 a fost pus sub învinuire Iurie Frunză, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 25 martie 2005, la demersul procurorului a fost dispusă prelungirea duratei ținării în stare de arest a învinuitului Iurie Frunză pe un termen de 25 zile, până la 20 aprilie 2005.

Prin ordonanța procurorului de punere sub învinuire din 18 aprilie 2005 pe cauza penală nr. 2005036149 a fost pus sub învinuire Iurie Frunză, fiindu-i incriminată săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 18 aprilie 2005 a fost respins demersul avocatului Ion Vîrlan privind înlocuirea măsurii preventive față de Iurie Frunză, ca fiind neîntemeiat.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, termenul deținerii sub arest pe cauza penală nr. 2005036144 a fost prelungit cu încă 10 zile, pînă la data de 30 aprilie 2005.

La 20 aprilie 2005 și, respectiv, 25 aprilie 2005 pe cauzele penale date au fost întocmite rechizitorii, iar la 29 aprilie 2005 dosarele în privința lui Iurie Frunză au fost remise spre examinare Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

Totodată, materialele cauzei atestă că, la 28 aprilie 2005 Iurie Frunză a fost etapat din izolatorul pentru detenție preventivă a CCCEC, unde a fost deținut din 16 martie 2005, la izolatorul de detenție provizorie a Ministerului Justiției, Penitenciarul nr. 13, unde a fost deținut în stare de arest preventiv pînă la 24 octombrie 2005, în total a fost deținut în stare de arest preventiv în perioada 16 martie 2005 – 24 octombrie 2005, adică 223 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 august 2005 a fost respinsă cererea avocatului Postolache Vitalie privind schimbarea măsurii de reprimare din arest în altă măsură mai blîndă - liberare provizorie pe cauțiune.

La 24 octombrie 2005, prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău măsura preventivă - arestul preventiv a fost înlocuită cu arestul la domiciliu.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 11 iulie 2006 a fost respins demersul avocatului Postolache Vitalie privind schimbarea măsurii de reprimare din arest în obligațiunea de a nu părăsi țara.

La 16 noiembrie 2006, prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău măsura preventivă - arestul la domiciliu a fost înlocuită cu obligația de a nu părăsi țara.

Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 decembrie 2007 a fost achitat pe ambele capete de acuzare, art. 195 alin. (2) CP și art. 326 alin. (3) Cod penal, din motiv că faptele nu întrunesc elementele infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 aprilie 2008, apelul declarat de procuror a fost admis parțial, casată sentința în partea acuzării lui Iurie Frunză, pe episodul traficului de influență, art. 326 alin. (3) Cod penal, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal a fost încetat din motiv că există alte circumstanțe sau condiționează pornirea urmăririi penale și anume fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 30 ianuarie 2009, decizia instanței de apel a fost casată cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2009, apelul procurorului a fost respins ca nefundat cu menținerea fără modificări a sentinței primei instanțe din 24 decembrie 2007.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2010 recursul procurorului împotriva deciziei instanței de apel din 03 iunie 2009 a fost respins ca inadmisibil, cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2009.

Materialele cauzei mai denotă că, conform comunicatelor Agenției Informaționale de Stat Moldpress publicate în ziarele republicane se confirmă difuzarea informațiilor cu referință la reținerea lui Iurie Frunză și a altor persoane în legătură cu intentarea cauzei penale.

Or, în cumulul celor enunțate, se constată temeinicia motivelor ce-i acordă lui Iurie Frunză posibilitatea de a-și valorifica dreptul său la acțiune în temeiul prevăzut de Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 și de art. art. 1405, 1422 alin. (1) și (3), 1423 alin. (1) și (2) Cod civil.

Fiind investită cu acțiunea în cauză, avînd ca obiect al litigiului încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui Iurie Frunză a prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, încasînd din contul Bugetului de Stat gestionat de către Ministerul Finanțelor al RM în beneficiul reclamantului Iurie Frunză suma de 80 176,63 lei, cu titlu de prejudiciu material ce constituie suma salariului mediu lunar impozabil de care a fost privat în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală; precum și suma de 132 282,50 lei, ce constituie cuantumul indexării salariului de care a fost privat în raport cu inflația anuală, suma de 500 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală, suma de 5000 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică; totodată s-a obligat Procuratura Generală a RM și Centrul Național Anticorupție, ca succesori de drept al CCCEC, prin intermediul Centrelor de Presă să-i aducă scuze oficiale reclamantului Frunză Iurie în numele statului, pentru tragerea sa la răspundere penală, reținere și arestare, prin difuzarea în mijloacele de informare în masă republicane audiovizuale și scrise - Agenția Informațională de Stat Moldpress și Compania Teleradio-Moldova, și scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației. În rest cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Iar, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015 au fost admise apelurile declarate de Procuratura Generală al RM și Ministerul Finanțelor al RM cu modificarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 07 aprilie 2015 în sensul micșorării prejudiciului moral de la suma de 500 000 lei pînă la 250 000 lei.

Examinînd hotărîrile contestate în raport cu materialele cauzei, cu normele de drept material care guvernează raportul juridic litigios și în raport cu argumentele recursurilor, Colegiul consideră că instanțele inferioare în partea încasării prejudiciului moral, deși, legal și întemeiat au încasat suma pentru repararea prejudiciului moral, suma încasată pentru aceasta este una exagerată, motiv din care urmează a fi micșorată.

Or, conform art. 1405 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a

măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Conform art. 1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Conform art. 2 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prin acțiuni ilicite se subînțeleg acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infrațiuni).

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) al aceeași Legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Art. 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, stipulează că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în

care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Cu referire la prevederile enunțate și reieșind din specificul acțiunii, instanța de recurs constată că instanțele ierarhic inferioare, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, creînd condiții obiective participanților la proces, just au ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, însă incorect au determinat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat lui Iurie Frunză ca urmare a acțiunilor ilegale a organului de urmărire penală, a procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Or, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încît acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În consecința celor relatate și avînd în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate lui Iurie Frunză, instanța de recurs apreciază că în cauză sunt motive de a micșora quantumul prejudiciului moral stabilit de instanțele ierarhic inferioare pentru a fi încasat în beneficiul lui Iurie Frunză pînă la 70 000 lei, sumă care, în opinia instanței de recurs, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

Conform art. 6 lit. a) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

Astfel, în sensul dispozițiilor enunțate este de înțeles că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de anchetă sunt necesare unele condiții speciale și anume că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii delictuale, are particularități în materia respectivă, respectiv nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă și judecată atrage răspunderea statului. O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este sentința de achitare devenită definitivă și irevocabilă, care și atestă admiterea erorii judiciare și prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

În partea, argumentelor Ministerului Finanțelor și a Procuraturii Generale, ce țin de diminuarea prejudiciului material sub formă de salariu ratat, instanța de recurs le consideră întemeiate, iar constatările instanțelor inferioare eronate, în cazul în care materialele cauzei cert denotă că, pentru perioada totală de aplicare a măsurilor de constrîngere, și anume a arestului preventiv și arestului la domiciliu, dintre perioada 16 martie 2005 - 16 noiembrie 2006, Iurie Frunză a fost lipsit de

posibilitatea de a activa la locul de muncă, și anume Șef al catedrei de Drept Penal și Criminologie a Facultății de Drept, Universitatea Liberă Internațională din Moldova și de conferențiar la Universitatea Slavonă, funcții pe care li-a ocupat pînă la reținere și arest, prin urmare fiind privat de salariul lunar.

În conformitate cu art. 8 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, cîștigul mediu lunar se calculează persoanelor angajate prin contract de muncă - prin aplicarea modului de calculare a salariului mediu în conformitate cu legislația.

Astfel, modul de calculare a salariului mediu se reglementează prin Hotărîrea Guvernului nr. 426 din 26 aprilie 2004.

Iar, potrivit pct. 5 din Hotărîrea Guvernului privind aprobarea modului de calculare a salariului mediu nr. 426 din 26 aprilie 2004, la determinarea salariului mediu, se iau în calcul 3 luni calendaristice de lucru premergătoare evenimentului de care depinde plata respectivă (de la data de 1 pînă la data de 1).

Prin urmare, reținînd faptul că reclamantul a fost reținut la 16 martie 2005, perioada de calcul a salariului mediu constituie 3 luni premergătoare acestui eveniment, adică decembrie 2004, ianuarie - februarie 2005.

În perioada decembrie 2004 - februarie 2005 reclamantul a obținut de la Universitatea Slavonă lunar a cîte 216,83 lei, conform datelor privind retribuirea muncii din carnetul de muncă, iar de la ULIM - cîte 2 108 lei, conform certificatului ULIM nr. 33 din 04 aprilie 2011, astfel, în perioada decembrie 2004 - februarie 2005, venitul lunar al lui Iurie Frunză a constituit suma de 2 324,83 lei (216,83 lei + 2 108 lei).

Respectiv, în perioada invocată de către reclamant de imposibilitate de a munci, 16 martie 2005 - 16 noiembrie 2006, salariul acestuia ar constitui suma de 46 496,6 lei, urmînd calculul: 2 324,83 lei X 20 luni.

Totodată, instanța de recurs reține că, certificatul eliberat de ULIM nr. 33 din 04 aprilie 2011 denotă că Frunză Iurie a primit salariul și în decursul a 2 luni după reținere, aprilie-mai 2015, a cîte 2 108 lei, în total 4 216 lei, astfel, suma dată urmează a fi dedusă din venitul care, ar fi fost ratat de către reclamant în legătură cu imposibilitatea de a munci, iar ca rezultat, salariul ratat de către reclamant constitui suma de 42 280,60 lei, conform calculului 46 496,6 lei - 4 216 lei.

Reieșind din cele relatate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanțele judecătorești în mod arbitrar au dispus încasarea salariului în sumă de 80 176,63 lei, fără a supune analizei probele prezentate.

Totodată, Colegiul, în partea ce ține de indexarea salariului, relevă că Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prevede posibilitatea indexării salariului ratat, însă modul și cazurile de indexare a acestuia sunt reglementate de Legea privind indexarea veniturilor bănești ale populației nr. 824-XII din 24 decembrie 1991.

În conformitate cu art. 8 al Legii privind indexarea veniturilor bănești ale populației nr. 824-XII din 24 decembrie 1991, veniturile ce depășesc mărimea triplă a salariului minim lunar nu se indexează.

Mai mult, potrivit pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 1475 din 30 decembrie 2004, în vigoare la momentul aplicării arestului preventiv în privința lui Iurie Frunză), s-a stabilit, începînd cu 1 ianuarie 2005, salariul minim pe țară în mărime de 200 lei lunar pentru un program complet de lucru de 169 ore (în medie pe lună).

Prin urmare, salariul reclamantului ar putea fi supus indexării doar în condițiile în care salariul acestuia, reieșind din sensul art. 8 al Legii privind indexarea veniturilor bănești ale populației nr. 824-XII din 24 decembrie 1991, dacă nu ar depăși suma de 600 lei.

Reieșind din cele supra evocate și a normele precitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că salariul lui Iurie Frunză a constituit la momentul reținerii peste 600 lei, și anume suma de 2 324,83 lei, astfel constatînd că salariul ratat, în speță, nu putea fi indexat.

Totodată, instanța de recurs conchide că, deși prima instanță și instanța de apel temeinic a ajuns la concluzia temeiniciei pretenției cu privire la aducerea, din numele statului, a scuzelor oficiale în formă scrisă lui Iurie Frunză, obligația dată, cu interpretarea greșită a normelor de drept material aplicabile acestei situații, incorect a fost pusă pe seama Procuraturii Generale a RM și Centrului Național Anticorupție.

Or, conform art. 12 alin. (1) și (2) lit. a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior aduce scuze oficiale în numele statului persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmăririi penale. Scuzele oficiale ale procurorului se aduc în cazul scoaterii integrale a persoanei de sub urmărire penală.

Prin urmare, cu referire la prevederile enunțate și luând în considerație că, materialele cauzei cert denotă faptul atragerii la răspundere penală a lui Iurie Frunză, și temeinicia pretenției cu privire la aducerea, din numele statului, a scuzelor oficiale în formă scrisă lui Iurie Frunză, instanța de recurs ajunge la concluzia că în speța de față, urmează a fi obligat Procurorul Procuraturii Anticorupție, ca procuror ierarhic superior, de a aduce lui Iurie Frunză scuze oficiale în numele statului.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată, prin prisma celor supra relatate, constată netemeinicia recursului declarat de către Iurie Frunză.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995, unde Curtea a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind

lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în recursuri.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate de către prima instanță și instanța de apel, verificarea suplimentară a cărorva dovezi nefiind necesară, Completul Colegiului, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Iurie Frunză și de a admite recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor a RM și Procuratura Generală a RM cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de către Iurie Frunză.

Se admit recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2015 și hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 decembrie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Frunză împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Generală al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Frunză împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Centrului Național Anticorupție și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

Se încasează de la Bugetul de Stat gestionat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului Iurie Frunză suma de 42 280,60 lei (patruzeci și două mii două sute optzeci lei, 60 bani) cu titlu de prejudiciu material, ce constituie suma salariului mediu lunar impozabil de care a fost privat în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Se respinge ca neîntemeiată pretenția de încasare de la Bugetul de Stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Iurie Frunză a sumei de 132 282,50, ce constituie cuantumul indexării salariului de care a fost privat în raport cu inflația anuală.

Se încasează de la Bugetul de Stat gestionat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Iurie Frunză suma de 70 000 (șaptezeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu moral, în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Se încasează de la Bugetul de Stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Frunză Iurie suma de 5 000 (cinci mii) lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Se admite parțial pretenția lui Iurie Frunză de obligare a Procuraturii Generale a Republicii Moldova și Centrului Național Anticorupție, ca succesor de drept al CCCEC, prin intermediul Centrelor de Presă să-i aducă scuze oficiale în numele statului, pentru tragerea sa la răspundere penală, reținere și arestare, prin difuzarea în mijloacele de informare în masă, republicane, audiovizuale și scrise – Agenția Informațională de Stat Moldpress și Compania Teleradio-Moldova, și să-i prezinte scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației.

Se obligă Procurorul Procuraturii Anticorupție, prin intermediul Centrului de Presă să-i aducă scuze oficiale în numele statului, pentru tragerea la răspundere penală, reținere și arestare, și să-i prezinte scuze oficiale în formă scrisă prin scrisoare personală autenticată conform legislației lui Iurie Frunză.

În rest cerințele se resping ca fiind neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Galina Stratulat